

## Na co dát pozor

Pohyb po horách v Harazu je velmi bezpečný, mnohem více než nějaká újma ze strany místních obyvatel tu hrozí podvrknutí kotníku na nerovné cestě. Běžná kriminalita v Jemenu v podstatě vůbec neexistuje, na venkově ani ve městech. Domorodci jsou k cizincům mimořádně přátelští, nesmíme je však nechtěně provokovat třeba nevhodným oblečením; nezapomeňme, že celý Jemen je oblastí velmi konzervativního islámu. Ženám-Evropankám se doporučuje alespoň symbolicky přes hlavu přehodit šátek, na krátké kalhoty by měli zapomenout muži i ženy.

Při cestě po Jemenu je bezpodmínečně nutné mít u sebe neustále pas s vízem. Na okrajích měst a při hlavních silnicích jsou armádní stanoviště, kde vojáci kontrolují doklady. Některé oblasti Jemenu nejsou kvůli bezpečnostní nestabilitě dostupné jinak než s asistencí místní cestovní kanceláře, to však neplatí o Harazu.

nané důkladnou hradbou proraženou jediným vstupem. Scénérie působí jako přízrak: když procházíte touto středověkou krajinou, co chvíli za záhybem cesty nebo pěšiny objevíte siluetu dalšího sídla, tu vystavěného v neuvěřitelně strmém svahu, tu se tyčícího na vrcholu skalního útesu. O obranné funkci těchto vesnic, které odrazují jak svojí polohou, tak nevlídným, přísným vzhledem, nemůže být pochyb. Toto není prelud: toto je do značné míry stále středověk.

Cesty a pěšiny, po kterých se tady nečetní návštěvníci 21. věku mohou dnes pohybovat, nejsou samozřejmě žádné turistické stezky, ale staré zásobovací a spojovací trasy mezi jednotlivými vesnicemi. Provoz na nich je minimální – možná potkáte děti, jak jdou ze školy, někdy místní ženy na cestě z trhu, možná honáka se svým stádem. Pokud chcete do některé z opevněných vesnic vstoupit, je lépe se formálně zeptat na povolení, bude-li ovšem někdo nablízku. Když místní zachy-

tí pozornost cizince, bude v nich převládat zvědavost. A pokud narazíte na někoho, kdo vládne anglicky, nebudete stačit odpovídat na palbu otázek: jaké je u nás náboženství, v čem chodí lidé oblečení, jak vypadá sníh a zda známe korrán.

### Orlí hnízdo na konci světa

Po Harazu by se dalo bloudit celé týdny, oblast je to rozlehlá a velmi členitá. Orientace ale není úplně snadná, žádné rozumně podrobné mapy v pravém smyslu slova neexistují. Problémem bude i dostupnost pitné vody. Jemenci ji buď jímají do nádrží z podzemních toků, nebo schraňují v „cisternách“ vodu dešťovou. Kvalita takové tekutiny je ovšem na hony vzdálená evropským zvyklostem a nejrozumnější je mít s sebou zásobu vody balené nebo vodu ze zdejších zdrojů důkladně převařit.

Do jedné z nejmalebnějších vesnic Harazu nazývané Hajjara je to kus cesty, ale stojí za to. Toto sídlo můžeme právem označit za orlí hnízdo na kraji světa. Obec je položená na vrcholu horského hřbetu ve výšce asi 2500 metrů. Východním směrem vidíte horské řetězce přesahující 3500 metrů, směrem na západ krajina klesá k rudomořskému pobřeží. Ani hlavní příjezdová cesta do Hajjary není asfaltová, o „ulicích“ v obci nemluvě. Budete-li mít štěstí, můžete cestou chytit rozvrzaný pick-up, který vás doveze až k hradbě. Zdejší „hotel“ sídlí v jednom z kamenných věžových domů, a vyhlédnete-li z okna, zeje pod vámi propast: dům je doslova přilepen na vrchol skalního útesu. Smutné barvy okolní krajiny místy rozveselují zelené tóny kávovníkových polí a také bílé, vápnem namalované pruhy na některých domech. Při ranní procházce možná potkáte zástup místních žen, od hlavy až k patě zahalených, mířících s kanystry pro



vodu k místní cisterně. A když nad hlavou uslyšíte podivný šustot – to z kanalizační trubky v patře nad vámi vytékají splašky – definitivně vás to ujistí o tom, že jemenské hory jsou skutečně svět sám pro sebe... ■

ŠTEPÁN VÍTEK

## Kde se ubytovat

V pohoří Haraz je nabídka noclehů více než omezená, a pokud byste trvali na evropském komfortu, nedočkáte se. Jednoduché ubytování nabízí několik míst v obci Manakha, primitivní hotel v citovaném věžovém domě má i Hajjara. Nemá velký smysl pokoušet se zajistit si bydlení předem, na místě každý ochotně poradí. Vybavení většiny ubytovacích zařízení je více než spartánské – spí se na matracích na zemi, společné koupelny a sociální zařízení jsou obvykle jen pro silné povahy a úklid se provádí sporadicky. Odměnou je autentické prostředí a milý personál, šetrivé povahy ocení i více než příznivé ceny. Za nocleh tu neutratíte v přepočtu více než 200 korun.

## Jak se tam dostat

Režim vstupu do Jemenu se v nedávné minulosti několikrát změnil, proto je třeba se před cestou ujistit o aktuálním stavu věcí. Poradí vám na jemenském velvyslanectví v Praze (tel. 233 331 568, yemenemb@seznam.cz), případně na české ambasádě v Sana'a (sanaa@embassy.mzv.cz, webové stránky www.mzv.cz/sanaa), lze konzultovat i webové stránky českého ministerstva zahraničních věcí (www.mzv.cz).

V současnosti obdrží občané EU, tedy i Češi, vízum bez potíží po příletu na letiště v Sana'a, a to za poplatek 60 USD. Doporučuje se zaříditi si alespoň část pobytu v Jemenu předem s pomocí některé z tamějších cestovních kanceláří tak, aby vás jejich zástupce očekával na letišti. Každý, kdo v současnosti cestuje do Jemenu zcela „na divoko“, riskuje, že bude na letišti zadržen vojáky a propuštěn teprve poté, co si na místě pod ozbrojeným doprovodem u některé z místních agentur zaplatí pobyt a program.



FOTO: ŠTEPÁN VÍTEK